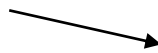

סימן ק

דברים חשובים אינם בטלים

משנה חולין צו: – גיד הנשה שנתבשל עם הגידים בזמן שמכירו בנותן טעם ואם לאו כולן אסורין והרוטב בנותן טעם. **גמרא חולין צט: -ק.** – וליבטול ברובא בריה שאני.

שו"ע א: בריה ... אפילו באלף לא בטלה. – **כתוס', ר"ן ועוד**

ולא **כרשב"א ור"ש** שסוברים ע"פ משנה בתרומות שבריה בטלה ב-960.

רמ"א קיא: הא דדבר חשוב אינו בטיל אינו אלא **מדרבנן** ואזלינן בספיקו לקולא.

ט"ז: חשיבות דבריה שלא תהיה בטילה היא **מדרבנן**, דכיון שמן התורה יש חשיבות דלוקין על אכילתה אפילו היא פחות מכזית ע"כ החמירו רבנן בתערובת שלהם, אבל מן התורה בטלה כשאר איסורים, ו**נ"מ לענין ספק** אי הוה בריה או לא אז ספיקא דרבנן לקולא ובטל, וכן בכל הדברים דאמרינן לקמן שאינם בטלים כגון ראוי להתכבד או דבר שבמנין, **אבל** אי הוה ודאי דבר חשוב אלא שהאיסור ספק בזה אפילו באלף לא בטיל, כגון ביצי ספק טריפה. וכ"פ גם **ש"ך ופמ"ג**.

פת"ש (קא/א) הביא שבשאלת יעב"ץ האריך בזה אם הא דדבר חשוב אינו בטל הוא מהתורה או רק מדרבנן.

דבר שיש לו מתירים – מה דין ספיקו? (סימן ק"ב)

יש אומרים דדינו כמו שאר דברים חשובים (בריה, חתיכה הראויה להתכבד, דבר חשוב, דבר שבמנין), דספיקו מותר. **וכ"פ ב"ח**

יש אומרים דדבר שיש לו מתירים שאני, דכיון שיש היתר לאיסורו אפילו ספיקו אסור והחמירו בזה יותר. **וכ"פ שו"ע קב/א, ש"ך, ט"ז**

(ואפילו בספק ספיקא יש להחמיר כמבואר ברמ"א קיא/ח)

תנאי בריה שאינה בטילה

שו"ע א פסק לקולא שצריך 4 תנאים כדי שיהיה בו איסור בריה¹:

(1) דבר שהיה בו חיות

מכות יז. – אמר להם ר' שמעון אי אתם מודים לי באוכל נמלה כל שהוא שהוא חייב אמרו לו מפני שהיא כברייתה אמר להן אף חטה אחת כברייתה ... ורבנן בריית נשמה חשובה חטה לא חשובה.

- שו"ע: דבר שהיה בו חיות, לאפוקי חטה אחת של איסור.
- שו"ע: ביצה שיש בה אפרוח נחשב בריה.
- ש"ך: ביצה שיש בה דם לא נחשב בריה, כיון שעדיין אין בה חיותא.

(2) דבר שאסור מתחילת ברייתו²

חולין קב: – אכל צפור טהורה בחייה בכל שהוא במיתתה בכזית (דלאו דנבלה ליכא לחיובי משום בריה, דכשנבראת לא היה עליה שם נבלה, הלכך אלאו דנבלה לא מיחייב עד כזית) וטמאה בין בחייה בין במיתתה בכל שהוא.

- שו"ע: דבר שאסור מתחילת ברייתו, לאפוקי עוף טהור שנתנבל ושור הנסקל.

(3) דבר שאם יחלק לא יהיה שמו עליו

בכמה מקומות בגמרא (יומא, חולין) כתוב שחלב בכזית – ומדוע לא נחשב לבריה ויהיה בכל שהוא? כיון שאם יחלק - שמו עליו, ולכן לא נחשב לבריה.

- שו"ע: צריך שיהיה דבר שלם שאם יחלק אין שמו עליו, לאפוקי חלב.

(4) דבר שלם

במכות טז: מובא שאם ריסק נמלה הרי שביטלה מתורת בריה. (דנפסדה צורתו)

- גר"א: ואפילו אבר אחד חסר (שנחתך) - לא נחשב לבריה. (עי"פ נזיר נא:)
- פמ"ג: מה שנפרך ממנו קצת דרך בישול אינו מבטל מתורת בריה.

¹ גר"א: הר"ן הצריך את תנאים 1-2-4, ותוס' ורא"ש הצריכו את תנאים 2-3-4, ופסק בשו"ע לקולא ככל התנאים.
² **בחוות-דעת** טען שהתנאי הוא **שיהיה איסורה מחמת עצמה ולא שקיבלה איסור מחמת דבר אחר** (אלא דסתמא דמלתא דבר שאסור מחמת עצמו הוא אסור מתחלת ברייתו אבל העיקר תלוי באם אסור מחמת עצמו או מחמת דבר אחר, ונבלה וטרפה מבטן מקרי דבר אחר גרם לה ליאסר דמחמת עצמה דבר היתר הוא דבכלל בקר וצאן הוא דרחמנא שריה).

האם אינו בטל דוקא במינו או גם בשאינו מינו?

או"ה מדמה בריה וחתיכה הראויה להתכבד לדבר שיש לו מתירים, **דדוקא במינו** אינו בטל (וכך יש מדייקים ברמב"ם).

רמ"א קא/ו פסק שאין לדמות ואין חילוק **בין במינו בין בשאינו מינו**. (וכ"פ **שו"ע ק/ד** בתולעים בירקות דהוי מין בשאינו מינו ולא בטל)³

ש"ך (בדעת הרמ"א) השהו דבר חשוב ובע"ח לבריה וחה"ל דאף בשלא במינה אין בטל. **אך מנ"כ** חילק ביניהם וסובר שדבר חשוב ובע"ח דוקא במינו לא בטל.

שיהא ניכר האיסור קודם שנתערב:

או"ה: צריך שיהיה ניכר קודם שנתערב, כמו בדבר שיש לו מתירין.

הבדלים בין דבר שיש לו מתירין לשאר דברים חשובים: (פמ"ג)

דבר שיש לו מתירים:

- דוקא במינו אין בטל, ושלא במינו בטל בששים.
- ספיקו - להחמיר (ואפילו בספק ספיקא כמבואר ברמ"א ק/ח).
- אין צריך שיהיה שלם.

דברים חשובים:

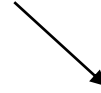
- אף בשאינו מינו אוסרים בכל שהוא.
- ספיקו - להקל (חוץ מספק תורה ודבר חשוב - דאסור, כיון שהספק הוא בשל תורה).
- צריך שיהיה שלם.

³ **שו"ע קיא** – דבר חשוב אוסר במינו בכל שהוא. **ש"ך** - נראה דה"ה בשלא מינו אוסר בכל שהוא, ולא נקט אלא מינו משום דלא משכחת לה שלא במינו דהא יהא ניכר האיסור.

מאכל שנמצאו בו ג' תולעים

שו"ע ד (ע"פ רשב"א):

ירקות מבושלות שנמצאו בהם שלש⁴ תולעים - הירקות אסורים, אבל מי השלקות מסונן ומותרים, וכן הבשר ירחצנו ויבדקנו ומותר.

הטעם לכך הוא דיש דין חזקה במקרה שכזה, ואנו אומרים שחזקה שיש בתבשיל עוד תולעים וע"כ כל התבשיל כולו צריך בדיקה מתולעים. אמנם בירקות מבושלים יש בעיה מיוחדת, דקבעו הפוסקים דירקות אחר שנתבשלו אי אפשר לבדקם ויש לחוש שמא יש תולעים ואינם ניכרות, ולכן הדין הוא שהירקות אסורים לגמרי, והמרק מותר בבדיקה ע"י סינון וכן הבשר מותר בבדיקה.

⁴ **הב"ח** פוסק שיש להחמיר כרבי שבבי פעמים (תולעים) הוי חזקה, **אך שו"ע ש"ד, ט"ז, גר"א** פוסקים הכא כיון שהוא איסור דרבנן אז קימ"ל לקולא ובגי פעמים (תולעים) הוי חזקה.